

Բրիտանացի ԱՅԱՏԱՆ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱՆԻ ԿՐՈՆԱԿԱՆ, ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ, ԼՐԱՏԱԿԱՆ ԵՐԿԷԱԲԱՆԱԹԵՐԹ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՆՈՐԸՆՏԱ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐՆԸ	էջ 2
ԼՈՒՐԵՐ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՅ ԵՒ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻՑ	էջ 3
ՆԵՐՍԵՍ ԱՐԵՇՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊՈԶԱՊԱՆԱՆ - 60	էջ 4
97-Ի «ՆԱԶԻ ԶԱՆԱՊԱՐԸ» ՀՈՍՈՒՄ	էջ 5
ՈՒՍԱԳԱՆՏՈՒԹՅՈՒՆ ԴԵՊՈՑԱԿԱՆ	էջ 6
ԶԱՐԴՉԱԿԱՆ ԵՒ ՄԵԿԱԲԱՆԱԿԱՆ	էջ 7
ԽՐԻՍՅԱՆ ՀԱՅՐԻԿԻ ԱՆՏԻՊ ԱՄԱԿԸ	էջ 8

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՉԵՌՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱՆՈՒՄ

Հունիսի 15-ին, Նորին Սրբոյ թյուն Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի սնորհուրքամբ, Ս. Էջմիածնի Մայր սաճարում եղիսկոպոսներ ձեռնադրվեցին եւ օծվեցին Հայոց Եկեղեցու վեց բնմերի բնակալ առաջնորդներ Մայր Աթոռի միաբաններից՝ Տ. Եզնիկ ծ. վրդ. Պետրոսյանը, Հարավային Ռուսաստանի բնմ/ Տ. Նարեկ ծ. վրդ. Հովհաննիսյանը, Բիւրախնայի բնմ/ Տ. Արսիստի վրդ. Սիւրբյանը/ Սյունյաց բնմ/ Տ. Առաքել վրդ. Քարամյանը, Առասայի բնմ/ Տ. Նավասարդ վրդ. Կոնյանը/ Արագածոտնի բնմ/ Տ. Մեղրիս վրդ. Չուլջյանը/ Գուգարաց բնմ/:

Նախասօսակին հունիսի 14-ին, երեկոյան ժամերգութան ընթացքում եղիսկոպոսական ընծայացուներ հանդիսավոր կերպով ընթերցեցին եւ սուրբգրեցին երդումագրեր՝ առ հավասարմութեան իրենց ուխտին եւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնին:

Հաջորդ օրվա՝ հունիսի 15-ի ժամերգութեան եր Նորին Սրբոյ թյուն Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը, որի ձեռնաքննութեամբ Մայր սաճարում տեղի ունեցավ վերահիշյալ վարդապետների եղիսկոպոսական ձեռնադրութիւնը:

Վեհափառ Հայրապետի կողմից էին անդրադարձնուող Տ. Գարեգին արքեպ. Ներսիսյանը/ Արարացյան Հայրապետական բնմի առաջնորդական փոխանորդ/ եւ Տ. Առաքել եպ. Արիսակեսյանը/ Արճախի բնմի առաջնորդ/։ Խարսավիլակի ողբերգութեամբ եր Մայր սաճարի լուսարարապետ Տ. Հովակ արքեպ. Սանթրոսյանը։ Արարոյսական սկզբում Վեհափառ Հայրապետը Տեղումական Աղոթքով եւ

յացուներ։ Նորին Սրբոյ թյունը հաստատեց նրանց վկայագրերը, կատարեց հավաստի բնութիւնը։ Հանձնառութեան լուսինն ընծայացուներն ուխտեցին հետեւ Տիրոջ յուրանմանին եւ հնազանդվել Հայ Առաքելական Ս. Եկեղեցու ավանդներին եւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի հրահանգներին։ Այստեղ ընծայացուներն սրվեցին եմբողջութեամբ:

Այս յասարակը ժամանակ վեց Մայր սաճարի Ավագ խորանի վրա:

Ընծայացուներն մտեցան Ավագ խորանի ասիճաններին, ծնկաչոյք վեր բարձրացան եւ ղառնալով դեղի հավասարաչափ ժողովուրդը, վեր բարձրացրեցին ձեռներն ի նշան աշխարհիկ կյանքից հրաժարման եւ հոգեւոր կյանքին նվիրման:

Նորին Սրբոյ թյունը, ընթերցելով հասկածներ Չեռնադրութեան Մատեցոցի, Հոր, Որդու եւ Սուրբ Հոգու անունով նրանց վարդապետութեանց կոչեց եղիսկոպոսութեան։ Վեհափառ Հայրապետն օծեց ընծայացուների ձե-

կաներ եւ այ ձեռներ յոր մատեր արքայուց ու անձն մյուրոնով եւ նրանց հանձնեց եղիսկոպոսական կարգը խորհրդանշող զավագաններ եւ մասնիներ:

Չեռնադրութեանց հետ Վեհափառ Հայրապետը բարգեց եւ եղիսկոպոսական ասիճանը արժեցնելու հորդոր ուղղեց նորն՝ ձեռնադրութեանը:

Նորին Սրբոյ թյունն իր գոհունակութիւնը հայտնելով նոր տեղի մտնեց ձեռնադրութեան ժողովուրդը, Հայրապետական խորհրդի նախագահ Տ. Գրիգորյանը, Սյունիքի մարզպետ Տ. Արսիստի վրդ. Կոսայի մարզպետ Հ. Հովհաննիսյանը, Գերագույն հոգեւոր խորհրդի անդամներ, Կրօնի գործընթացական կոմիտեի նախագահ Լ. Սուրբյանը, Հայ Առաքելական Եկեղեցու Հայաստանի բնմերի հոգեւոր առաջնորդները, Մայր Աթոռի միաբանները, հավասարաչափ ժողովուրդը:

Եկեղեցական արարոյսութեանց հետ Վեհափառ ղախիճում սրվեց ընդունելութիւնն ի յասիվ նորնձեռնադրութեանը: Վեհափառ Հայրապետը բարձր մարտնչական եղիսկոպոսական յանձնարարութեամբ լծվել Զրիստի Ավետարանի ծառայութեանը: Նորին Սրբոյ

կաներ եւ այ ձեռներ յոր մատեր արքայուց ու անձն մյուրոնով եւ նրանց հանձնեց եղիսկոպոսական կարգը խորհրդանշող զավագաններ եւ մասնիներ:

Չեռնադրութեանց հետ Վեհափառ Հայրապետը բարգեց եւ եղիսկոպոսական ասիճանը արժեցնելու հորդոր ուղղեց նորն՝ ձեռնադրութեանը:

Նորին Սրբոյ թյունն իր գոհունակութիւնը հայտնելով նոր տեղի մտնեց ձեռնադրութեան ժողովուրդը, Հայրապետական խորհրդի նախագահ Տ. Գրիգորյանը, Սյունիքի մարզպետ Տ. Արսիստի վրդ. Կոսայի մարզպետ Հ. Հովհաննիսյանը, Գերագույն հոգեւոր խորհրդի անդամներ, Կրօնի գործընթացական կոմիտեի նախագահ Լ. Սուրբյանը, Հայ Առաքելական Եկեղեցու Հայաստանի բնմերի հոգեւոր առաջնորդները, Մայր Աթոռի միաբանները, հավասարաչափ ժողովուրդը:

թյունը ուղղութեամբ նորնձեռնադրութեանը մեր Եկեղեցու հոգեւոր ծառայութեան: «Հրճվում է սիրտ, երբ անն անգամ ճեմուն եւ ձեռն մանն նվիրյալների ձեռնադրութեանը եւ փառն եւ յալիս Աստուծոյ, որ Մայր Աթոռի միաբանութեանը վերածաղկուն է նոր ուժերի ինքնաբերական այս գեղեցիկ շարժումով»:

Արարոյսութեանը ներկա էին Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահի խորհրդական Վ. Խաչատրյանը, Հայաստանի Հանրապետութեան Ռուսաստանի Դաւանդութեան արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ա. Ռոմկոն, Հայաստանի Հանրապետութեան Ուկրաինայի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ա. Բոնկոն, Գուգարի մարզպետ Վ. Խաչատրյանը, Արագածոտնի մարզպետ Հ. Գրիգորյանը, Սյունիքի մարզպետ Տ. Արսիստի վրդ. Կոսայի մարզպետ Հ. Հովհաննիսյանը, Գերագույն հոգեւոր խորհրդի անդամներ, Կրօնի գործընթացական կոմիտեի նախագահ Լ. Սուրբյանը, Հայ Առաքելական Եկեղեցու Հայաստանի բնմերի հոգեւոր առաջնորդները, Մայր Աթոռի միաբանները, հավասարաչափ ժողովուրդը:

Եկեղեցական արարոյսութեանց հետ Վեհափառ ղախիճում սրվեց ընդունելութիւնն ի յասիվ նորնձեռնադրութեանը: Վեհափառ Հայրապետը բարձր մարտնչական եղիսկոպոսական յանձնարարութեամբ լծվել Զրիստի Ավետարանի ծառայութեանը: Նորին Սրբոյ

ՄԱՍԼՈՂ ԴԻՎԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՅ

«Բրիտանացի Հայաստան» թերթի խմբագրութեանն ուղարկելու շնորհակալութեամբ եւ նորնձեռնադրութեանը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ Ս. ԵԿԵՂԵՅՈՒ ՆՈՐԸՆԾԱ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՍԱՌՈՑ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

S. ԱՐՔԱՅԱ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍԿՐՏՅԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՍՅՈՒՆՅԱՆ ԹԵՄԻ

Ծնվել է 1961թ. հունվարի 7-ին, Նախնական կրթությունը ստացել է Եղեգնաձորի Երզնայի Ռինո գյուղի միջնակարգ դպրոցում:

1982 թ. ընդունվել է Չոգեուր ծննդավայրում:

1986թ. ավարտել է ծննդավայրի դպրոցը և Մյունխենի «Սյունյաց Աթոռ» Օրբելյանների իշխանության ժամանակ» ավարտաճառը:

1987 թ., ծննդավայրի Ս. Ներսես արքեպիսկոպոս Պոզաղայանի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1989թ. նոյեմբերի 6-ին ստացել է մասնավոր վարդապետական ասիժան:

1992թ. դասախոսել է վարդապետական թեզ «Հայր մերի» մեկնությունները հայ մեկնողական գրականության մեջ» թեմայով:

1989-1992 թթ. ավարտել է Երեւանի դասնական համալսարանի Բանասիրական ֆակուլտետը:

Դասավանդել է Չոգեուր ծննդավայրում, աշխատել Զրիստոսեանի արհեստագործական կենտրոնում որդեկան, «Էքստրա» ամսագրի խմբագրությունում:

1993թ. նոյեմբերի 1-ից նշանակվել է Սյունյաց թեմի առաջնորդ:

Հեղինակ է մի շարք հոդվածների և գրքերի, որոնցից են «Նախաձեռնություն Բրիտանական կրթության», Երեւան, 1991, «Հայր մերի» մեկնությունները ըստ Գրիգոր Տաթևադուրյանի, Երեւան, 1992, «Երբ Սյունյաց Աթոռի դասնականները», Ս. Էքստրա, 1996:

S. ԱՌԱՔԵԼ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՔԱՐԱՅԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԿՈՍՏԱՅԻ ԹԵՄԻ

Ծնվել է 1963թ. հուլիսի 20-ին, Նախնական կրթությունը ստացել է Մարտիրոս Երզնայի գյուղի միջնակարգ դպրոցում:

1979-85թթ. հեռակա կարգով սովորել ու ավարտել է Երեւանի հասարակական գիտությունների մասնաճյուղի փոստային բաժնի Կաթնափայլական ինստիտուտի քիմիական բաժինը:

1980թ. ընդունվել է Երվանդի Չոգեուր ծննդավայրում, 1982-84թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում, օրից հետո ուսումը շարունակել է ծննդավայրում: 1988թ. մայիսի 12-ին, ծննդավայրի Ս. Զուհիկ արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1989թ. ընդունվել է Երվանդի Չոգեուր ծննդավայրում, 1982-84թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում, օրից հետո ուսումը շարունակել է ծննդավայրում: 1988թ. մայիսի 12-ին, ծննդավայրի Ս. Զուհիկ արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1993թ. մարտի 15-ին դասախոսել է վարդապետական թեզ «Սյունյաց Աթոռի մասին» թեմայով:

1989թ. հունիսի 11-ին, ծննդավայրի Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1989թ. օգոստոսի 25-ից նշանակվել է Սիսիանի Ս. Դավիթյան եկեղեցու հոգևոր հովիտ:

1992թ. Ամենայն Հայոց կաթնափայլական թեմի առաջնորդ:

Զախիթ Առաքել Եպ. Քարայան, Նաթան Եպ. Կոնստանդինյան, Նավասարդ Եպ. Կոնստանդինյան, Առաքել Եպ. Կարապետյան, Գարեգին Ա Կաթողիկոս, Գարեգին արքեպիսկոպոս Ներսիսյան, Եզրիկ Եպ. Պետրոսյան, Սեդուկ Եպ. Չախչյան, Արքեպիսկոպոս Սյրիսյան

վածաբանական կրթության հանձնաժողովի անդամ:

1985-90թթ. ղեկավարել է Աստվածաբանական արհեստագործական կենտրոնի արհեստագործական կենտրոնը:

1990-91թթ. եղել է Հաղբաշի վանահայր:

1991թ. հուլիսի 25-ից Հյուսիսային Կովկասի առաջնորդական փոխառնորդ:

1993թ. մարտի 25-ին դասախոսել է ծայրագույն վարդապետական թեզ «Հայոց եկեղեցու Զրիստոսեանյան թեմայով» թեմայով:

1997թ. հուլիսի 13-ից Գարեգին Ա Կաթողիկոսի սնորհությունով Հայաստանի Ռուսաստանի Հայոց թեմի առաջնորդ:

S. ԵՆՆԻԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԶՈՒՆՅԱՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ

Ծնվել է 1955 թ. հունվարի 19-ին, Թբիլիսիում: Նախնական կրթությունը ստացել է Երեւանի թիվ 82 դպրոցում:

1967թ. ընդունվել է Չոգեուր ծննդավայրում:

1973թ. ավարտել է ծննդավայրի դպրոցը և Մյունխենի «Սյունյաց Աթոռ» Օրբելյանների իշխանության ժամանակ» ավարտաճառը:

1972թ. ղեկավարել է ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1973թ. ծննդավայրի Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1976թ. դասախոսել է վարդապետական թեզ «Սյունյաց Աթոռի մասին» թեմայով:

1976թ., ծննդավայրի Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1984-90թթ. եղել է Երևանի Աստվածաբանական կրթության հանձնաժողովի անդամ:

1985-90թթ. ղեկավարել է Աստվածաբանական արհեստագործական կենտրոնի արհեստագործական կենտրոնը:

1990-91թթ. եղել է Հաղբաշի վանահայր:

1991թ. հուլիսի 25-ից Հյուսիսային Կովկասի առաջնորդական փոխառնորդ:

1993թ. մարտի 25-ին դասախոսել է ծայրագույն վարդապետական թեզ «Հայոց եկեղեցու Զրիստոսեանյան թեմայով» թեմայով:

1997թ. հուլիսի 13-ից Գարեգին Ա Կաթողիկոսի սնորհությունով Հայաստանի Ռուսաստանի Հայոց թեմի առաջնորդ:

S. ՆԱՎԱՍԱՐԴ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԿՈՆՏԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՈՒԿՐԱՅԻՆՅԱՆ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ

Ծնվել է 1955թ. մայիսի 9-ին, Երեւանում, Նախնական կրթությունը ստացել է թիվ 114 դպրոցում:

Ավարտել է Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի դասնամուրի բաժինը:

1984թ. ընդունվել է Չոգեուր ծննդավայրում:

1987 թ. ավարտել է ծննդավայրի դպրոցը և Մյունխենի «Սյունյաց Աթոռ» Օրբելյանների իշխանության ժամանակ» ավարտաճառը:

1985-86թթ. աշխատել է «Էքստրա» ամսագրի խմբագրությունում, որդեկան ֆահանգ:

1987-89թթ. աշխատել է որդեկան ֆահանգ:

1988թ., ծննդավայրի Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1989թ. դասախոսել է վարդապետական թեզ «Հայոց եկեղեցու Զրիստոսեանյան թեմայով» թեմայով:

1987-89թթ. եղել է Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի զավագանավոր:

1989թ. սեպտեմբերից նշանակվել է Օւսկանի Ա. Ստրոգ Մառնոս եկեղեցու վանահայր:

1989թ. դասախոսել է վարդապետական թեզ «Սյունյաց Աթոռ» Օրբելյանների իշխանության ժամանակ» ավարտաճառը:

1987 թ., ծննդավայրի Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1989թ. նոյեմբերի 3-ից Գարեգին Ա Կաթողիկոսի սնորհությամբ նշանակվել է Արագածոտնի թեմի առաջնորդ:

1987թ. մարտի 24-ին, Թուրքիայի Մայաթի ֆառատում, Նախնական կրթությունը ստացել է Կ. Պոլսի Ներսիսյան վարժարանում:

1989թ. հայրենադարձվել է Հայաստանի քաղաքացիական ծառայության Գյումրի ֆառատում:

1978թ. ընդունվել է Ա. Էքստրա թեմի առաջնորդական ֆահանգ:

1979-81թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում, որից հետո ծառայել է ուսումնական վարժարանում:

1985թ. ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1986թ. մարտին դասախոսել է վարդապետական թեզ «Ռուսական հարաբերությունները և Չոգեուր ծննդավայրի փոխառնորդ» թեմայով:

1987թ. հունիսի 7-ին, ծննդավայրի Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1987թ. նոյեմբերին դասախոսել է վարդապետական թեզ «Ռուսական հարաբերությունները և Չոգեուր ծննդավայրի փոխառնորդ» թեմայով:

1987թ. հունիսի 7-ից Գարեգին Ա Կաթողիկոսի սնորհությամբ նշանակվել է Չոգեուր ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1987-89թթ. աշխատել է որդեկան ֆահանգ:

1988թ., ծննդավայրի Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1989թ. դասախոսել է վարդապետական թեզ «Հայոց եկեղեցու Զրիստոսեանյան թեմայով» թեմայով:

1987-89թթ. աշխատել է որդեկան ֆահանգ:

1987թ. հունիսի 7-ին Մայր արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1987-89թթ. եղել է Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի զավագանավոր:

1989թ. սեպտեմբերից նշանակվել է Օւսկանի Ա. Ստրոգ Մառնոս եկեղեցու վանահայր:

1989թ. դասախոսել է վարդապետական թեզ «Սյունյաց Աթոռ» Օրբելյանների իշխանության ժամանակ» ավարտաճառը:

1987 թ., ծննդավայրի Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1989թ. նոյեմբերի 3-ից Գարեգին Ա Կաթողիկոսի սնորհությամբ նշանակվել է Արագածոտնի թեմի առաջնորդ:

1987թ. մարտի 24-ին, Թուրքիայի Մայաթի ֆառատում, Նախնական կրթությունը ստացել է Կ. Պոլսի Ներսիսյան վարժարանում:

1989թ. հայրենադարձվել է Հայաստանի քաղաքացիական ծառայության Գյումրի ֆառատում:

1978թ. ընդունվել է Ա. Էքստրա թեմի առաջնորդական ֆահանգ:

1979-81թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում, որից հետո ծառայել է ուսումնական վարժարանում:

1985թ. ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1986թ. մարտին դասախոսել է վարդապետական թեզ «Ռուսական հարաբերությունները և Չոգեուր ծննդավայրի փոխառնորդ» թեմայով:

1987թ. հունիսի 7-ին, ծննդավայրի Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1987թ. նոյեմբերին դասախոսել է վարդապետական թեզ «Ռուսական հարաբերությունները և Չոգեուր ծննդավայրի փոխառնորդ» թեմայով:

1987թ. հունիսի 7-ից Գարեգին Ա Կաթողիկոսի սնորհությամբ նշանակվել է Չոգեուր ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1987-89թթ. աշխատել է որդեկան ֆահանգ:

1988թ., ծննդավայրի Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1989թ. դասախոսել է վարդապետական թեզ «Հայոց եկեղեցու Զրիստոսեանյան թեմայով» թեմայով:

1987-89թթ. աշխատել է որդեկան ֆահանգ:

1987թ. հունիսի 7-ին Մայր արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1987-89թթ. եղել է Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի զավագանավոր:

1987թ. հունիսի 7-ից Գարեգին Ա Կաթողիկոսի սնորհությամբ նշանակվել է Չոգեուր ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1987-89թթ. աշխատել է որդեկան ֆահանգ:

1988թ., ծննդավայրի Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսի, ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1989թ. դասախոսել է վարդապետական թեզ «Հայոց եկեղեցու Զրիստոսեանյան թեմայով» թեմայով:

1987-89թթ. աշխատել է որդեկան ֆահանգ:

1987թ. հունիսի 7-ից Գարեգին Ա Կաթողիկոսի սնորհությամբ նշանակվել է Չոգեուր ծննդավայրի և կուսակրոն ֆահանգ:

1987-89թթ. աշխատել է որդեկան ֆահանգ:

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԵՋ ԳՏՆՎՈՂ ԵԿԵՂԵՅՈՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐԻՆ, ՈՐՈՆՔ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԵՆ ԿՈՉՎՈՒՄ

Խոսենք նաև մայր եղիսկոպոսներից դասի հետ, որ Աստուծո կողմից ստեղծ է կանգնած աշխարհի մեջ գտնվող հավասարակշռության հոգեկերպը...

Երբ Զրիստոսեան աստվածային դասախոսում էր նախադասից ելնել, այնքանի հավասարակշռության հոգեկերպը երկյուղածների և իմաստունների մեջ իրենց փոխադրելով ժողովրդի գլուխ նշանակեցին հարգվելու և գովաբանելու, որով և եղիսկոպոս անվանվեց:

Ս. ՆԵՐՍԵՍ ԸՆՈՐՀԱԼԻ ԹՈՒՂԹ ԸՆԴՀԱՆՐԱՊԿԱՆ (հասկամ)

Գին, որ բարձրանում է սեռու: Այս ասացից այն բանի մասին, թե որտեղից սկսվեց:

Պես է գիտենալ նաև այն, թե ինչ նպատակով Զրիստոսեան իր առաքյալների կողմից հաստատվեց եղիսկոպոսական դասում: Հայտնի է, որդեկան ֆահանգներից է ժողովրդին գլուխ և իրավաստար լինել, որդեկան սեռի մեջ անցնել այնքանով բարձր վրա հասնել, խոսքով և իրավաստար լինել իրենց ուղիղության մեջ հաստատվելու և գովաբանելու, որով և եղիսկոպոս անվանվեց:

Այս ասացից այն բանի մասին, թե որտեղից սկսվեց: Պես է գիտենալ նաև այն, թե ինչ նպատակով Զրիստոսեան իր առաքյալների կողմից հաստատվեց եղիսկոպոսական դասում: Հայտնի է, որդեկան ֆահանգներից է ժողովրդին գլուխ և իրավաստար լինել, որդեկան սեռի մեջ անցնել այնքանով բարձր վրա հասնել, խոսքով և իրավաստար լինել իրենց ուղիղության մեջ հաստատվելու և գովաբանելու, որով և եղիսկոպոս անվանվեց:

Գին, որ բարձրանում է սեռու: Այս ասացից այն բանի մասին, թե որտեղից սկսվեց: Պես է գիտենալ նաև այն, թե ինչ նպատակով Զրիստոսեան իր առաքյալների կողմից հաստատվեց եղիսկոպոսական դասում: Հայտնի է, որդեկան ֆահանգներից է ժողովրդին գլուխ և իրավաստար լինել, որդեկան սեռի մեջ անցնել այնքանով բարձր վրա հասնել, խոսքով և իրավաստար լինել իրենց ուղիղության մեջ հաստատվելու և գովաբանելու, որով և եղիսկոպոս անվանվեց:

գնվեց, մեջին և Սիրոյ ուրախության մեջ» (Տե՛ս Մատթ., ԻՒ 21):

ՆԵՐՍԵՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊՈԶԱՊԱՆՅԱՆ - 60

ՆԱ ԿՈՉՈՒՄՈՎ ՈՒՍՈՒՑԻՉ Է

ՅՈՒՆԻՍԻ 5-ԻՆ ԼՐԱՆՈՒՄ Ե ՄԱՅՐ ԱՊՈՐ ԱՄՐԻՔ ԷԶՄԻՍՇԻՆ ԴԻՎԱՆԱԴԵՏ, ԲԱՐՁՐԱՆՇՆՈՐԳ Յ. ՆԵՐՍԵՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊՈԶԱՊԱՆՅԱՆ ԾՆԵՂՅԱՆ 60-ԱՍՅԱԿԸ ԱՅՍ ԱՌԻՊՈՎ «ՔՐԻՍՏՈՆԵՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԹԵՐԹԻ ԽԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՋԵՐՄՈՐԵՆ ԸՆՈՐԴՎՎՈՐՈՒՄ Ե ԲԱԶՄԵՐԱՍՏ ՍՐՐԱԶՆԱԽԻՆ, ՄԱՂԹԵԼՈՎ ՊՐԱՍԱՄԲԵՐ ԱՇԽԱՍՆԱԹԻ ՀԱՐԱՍԵՒՈՒԹՅՈՒՆ, ՄՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՆՄԱՊՈՆ ՆԵՐՇԼՉԱՆՔ, ՈՒՉ ՈՒ ԵՆԱՂԻ Ի ՓՈՒՍ ՄԵՐ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑՈՒ:

յոց թեմի առաջնորդ, 1983թ. ձեռնադրվում է եղիսկոթոս և առաջադրվում է ԵՄԽ-ի կենտրոնական կոմիտեի անդամ, 1991թ. դասնում է Եվրոպայի և Մեծավոր Արևելքի Աստվածաբանական ընկերության գործադիր կոմիտեի անդամ: Չուգիտեաբար վարում է դասասխատու և բարձր դասընթացի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում դիվանադես 1982-ից, Հոգևոր ճեմարանի տնօրյ, այդ վերաբերում:

Ժամանակ առ ժամանակ դասախոսություններ է անցնում մարտի, որոնք անվաճառ բնավորությամբ բարձրացնում են հասարակության բարոյական մթնոլորտը, գրեթե մարդու մեջ հավասն առ Աստված, մոլորվածներին ցույց տալիս աղաչողական ճեմարանի ուղին: Հավանաբար Մեծն Ուսուցիչը այդպիսիներին էլ իր խորք ուղղել, ասելով «Դու՛մ եմ աղքատ, ինչպիսիք եմ...»: Ներսես արքեպիսկոպոս Պոզապանյանը երեւելի հոգևորականը բարոյի, լուսուցիչ և մեծ բարոյագետ, որը գիտական և գրական օժտվածությամբ ու բարոյական սկզբունքներով յուրաքանչյուրի մեջ արթնացնում է նրա իսկ նիրհող խիղճը: Հարանց գաղափարներ

րին ու կոչմանը հավասարիմ, նա գտնում է, որ եկեղեցու թեմը մի արժանաբեր սեղան է, որտեղ ճեմարանի հոգևորականը կամուրջն է զոհ և բերում իր անձը Աստուծո, ճեմարանության և ազգի համար:

Մտրե մե՛ք կիրճերն անկախացնել վասակաճառս արքայանի բազմանյո՞ղ գործունեության մի քննազանգը միայն Ներսես արքեպիսկոպոս ուսուցիչն: Երբ Անգլիայի Հայոց թեմի առաջնորդ էր, Եվրոպան ճեմարանից էր բարձր ֆուդաբոլային խմբակներում և արվեստների հրաճեմով, սակայն սիրքը որդես անցնում էր կոմունիզմի, նրան հայրենիքի ճանապարհն էր ցույց տալիս: Բազմակողմանի զարգացած, գիտական դասկարգի դասարանը հոգևորականը բողոքում է եվրոպական մայրաքաղաքը, վերադառնում Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի, որտեղ Աստված է Հոգևոր ճեմարանի տնօրյությունը: Մրքայան հայրը մահախոսված հայ հոգևորականության հոգ և սերնդի դասախոսմամբ, ժամանակի թեյադրամով հրավիրում է ուսուցչական ընթացիկում, անհրաժեշտ բարեփոխություններ կատարում: Նա շատ լավ է ճանաչում մարդկանց, այս աշխարհի «լավն ու վատը»: Որդես բարի հովիվ, նա իր իսկ ջանքերով ստեղծված կրոնաբարոյ, հայրենասեր, եղբայրական մթնոլորտում հորդորում է իր սաներին... «Իմացե՛ք, որ Հայոց եկեղեցին մեր ժողովրդի ազնիվ ժառանգությունն է, որից ունի հասկաղես այս օրերին... Հետե՛ք մե՛ր եկեղեցու եռանդն վարդապետների, սուրբ հայրապետների և ազգի նահատակների օրհնակներին: Նրանց կյանքը ողի ճեմարան է: Չե՛զ համար, որդես ժառանգությունն ունի: Հաղորդվե՛ք մեր նախնայանցու, հավատքի հետ և եզե՛ք նրանց ճեմարանի ժառանգությունը»: Մրքայան հոր սարիներ առաջ ապավանջ խոստերն այժմեական են նաև այսօր: Նրա սաները դասախոսական ու կրթական իր ոգով ու շնչով, այսօր իրենց ծանցակալի նույնս

են բերում մեր եկեղեցուն: Մրքայան հոր հմտության, եռանդի ու ջանասիրության մասին կարող են վկայել նրա բոլոր սաները:

Նա այն սակավաթիվ ուսուցիչներից մեկն է եղել, որ իր ուսանողների մեջ կարողացել է ճեմարանի հարգանք հարուցել դեղի սեփական անձը, մի հասկություն, որ մանկավարժական գործունեության հայրողության էական դասընթացից մեկն է: Ներսես արքեպիսկոպոս Պոզապանյանը կոչումով ուսուցիչ է և դասախոս, որի մեջ հոգեբանական նուրբ վերլուծություններ և քննադատական ճեմարանի գծադրություններ միմյանց ներդասանակ են: Այդ դրսևորվել է հասկաղես նրա բովանդակալից և ուղեղից ֆարգներում ու դասախոսական երկարատև աշխատանքներում: Եկեղեցական հնագույն ժամանակներում, բարձր դասերով կրոնական-բարոյական հայեցակետը, նա արժանացել է համաներդակային հոգևոր, բարոյական և սոցիալական ունեցող բազում խնդիրներ համեմատված ավեսարանական և հայրենասեր գագայուններով, յուրաքանչյուր բարի վրա դնելով ներքին հզոր համոզման կնիքը: Ուսանելի են նաև նրա բանաստեղծությունները, որոնց մեջ սերն ու առաքինություններ վառվում են իբրև անձեջ կանթեր: Ներսես Վանականի/արքայանի գրական անունը/արվեստի հասուն է քուսակաճառական ուղադրությունն ու թեյադրամական անկեղծությունը շարժված միջնադարյան ժամանակների հոգևոր խլիղումով, սակայն նրա ու ինքնաշիրք, որ մեր հարուստ գրականության մեջ բերում է արքայանի անունը:

Նա հավասարակշռված նույնակալական ու առաքինազարդ կենսագրականությամբ համարվում է իբրև ու իբրև լուսուցիչ և ավեսարանական ճեմարանությունը «Դու՛մ եմ աղքատ և հոգևորական, իբրև ուսուցիչ, նոր գույններ և երանգներ է ավել

լացրել մեր հոգևոր և մտավորական կյանքին:

Վասակաղար կարող ենք ասել, որ Ներսես արքայանի եկեղեցական, գրական, ուսուցչական շնորհ 40-ամյա գործունեությունը իզուր չի անցել: Թե՛ հայրենիքում, թե՛ սփյուռնում նրա ցանած մարդասիրական սերմերը գեղեցիկ են դասարանից հող և յուսավոր ծիլեր են սկսվել: Վկայելով նրա կրթած հայրապետները ճեմարանականները և այն բազում հավասարակետեր, որոնք սուրբ դասախոսի ժամանակ դարձրեցին ունեցողի են լինում արքայանի ոգեւունք ու խորհմաստ ֆարգներին:

Այսօր 60-ամյա հոգևորականը հոգով խաղաղ է, որովհետեւ իր միջնորդ անձը և խիղճը ծառայել են ազգի աղաք դասին լինի համաճարտարակի ժողովներում (որ մեկ անգամ չէ, որ արժանացել է համազգային խնդիրներ), թե՛ համաճարտասակալ անթիվներով առջև: Բազում ճեմարաններով օժտված ու ընդգծված անհասակաճարտություն է Ներսես արքեպիսկոպոս Պոզապանյանը, որի գործունեության ամբողջությունը դեռևս դիտելի համարվելու իրագործումներով, և հետագայում առավել ընդգրկվում ու ստացվելի դառնա նրա վասակալ Հայրենասիրական ազգային կյանքի կրթաբանախարակալական ու մտավորական անդամաստեղծում:

Այսօր Ներսես արքեպիսկոպոս Պոզապանյանը լեզուն հոգեկան ուժերով ու սարիների իմացություններով, խանդավառված նոր ծրագրերով, դեռ բազում անակալներն ունի մեզ մասնագետներ: Այսուհետև նա խոսք մտալով շարժում է գիրքը նկիրել կրթության, դասախոսության արժանաց գործին: Նա նույն ոգով ու եռանդով դասախոսվում է արժանավայել դիմադրել Հայաստանում բրիտանություններ որդես ունեցող կրոն հոգևորական 1700-ամյակը:

Սիլվա ՍՈՒՔԻՍՅԱՆ

ՆԵՐՍԵՍ ՎԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՏԻՐԱՍՈՐԸ

Գու Կանի՛ անգամ իջար Հայաստան, Տեղից տուն մտար մեզ այցելության, Դեմից աստվածային բացիր հայրության, Շունը դարձրեցիր միսբարության:

Ասի՛ր՛ լվված չէ փոքրիկ հոսն հայկյան, Ժողովուրդ քաղաք, մոր գուրգուրանով Արթեցի մեզ հե՛ս՛ Տիրուհի մեր ջան, Եկանք Բեզ ի սես սիրով, կարոնով:

Շատեր Երկաթաբեզ ընդունեցին, Ուսանք կասկածով միմիծող սկին, Գու քերն մայրական գիրկ արարումի Օրհնանք երկնային, հույս աղազային:

Յավ ու մորնի, Եփոքի դասին Իջար երկնից, մայր գորովազին, Հույս ցերեցեցիր, սիրուց սեր սկիր, Բեկեկված սրե՛ն նոր կյանքով լցիր:

Սուրբ Կույս Մարիամ, մայր արարչության, Մեսավառ կանթեղ, դայաժառ, կենսալի, Աստղերից իջած ձե՛ռ կարեցանի, Մեր վե՛սին, ցավին դու դե՛ղ ու դարման:

Գու նորից իջար երկնից Հայաստան, Անհատե՛սերով միածին Օրկչի, Վերսին քերի մեզ հույս հարության, Յեչեցի՛, զանգե՛ր, տո՛ն է արարման:

ԱՐԽՈՐԸ ԱՐ ԷԶՄԻՍՇԻՆ

Ե՛ս՛ մեղավոր ու անցավոր, Հազար անգամ աղաչաբարո, Սակայն երբե՛ք չարարացող, Ե՛ս՛ մեղավոր մի ուխտավոր, Ե՛ս՛ անկասար մի հողաճուխ, Չե՛մ համբելու փառիկ օրին,

Հազար անգամ եմ աղաչում, Եղեզ օձվն եմ գահավիժում:

Ե՛ս՛ մի ընծա Բո խորանում, Մի կաթիլ խունկ Բո բուրվառում, Չե՛րք Բաղդր բույր թող սղաղվում, Գուցե այդդես գուրբից հասնեմ:

Մեղին է, Տե՛ր իմ, ինձ հե՛տեւում, Ինձ իջեցնում, հող է դարձնում, Ո՛վ փառաւեղ դու Մրթություն, Գու աղբերով՛ կյանք ես դարձնում:

Արդո՛ք, ընդոս, փառիկ շողից Պի՛սի գարթե՛մ՛ մահվան փնից, Արդարների դասում կանգնեմ, Լուսավալ ջե՛սդ վայելեմ:

ԱՐ ՀԱՐՈՒՑԱՆԸ

Ճաղիկ բույրյան դու բացյալ, Բառաբե խաչ զարդարյալ, Չդրուն դժխոց խորակալ, Կյանք ի մահվանք բույալ:

Ճաղիկ կենաց դու զարնան ես դասակնի հողթության, Չխաղարն լուսով ես դժնալ, Իսպառ զմահն զգեցնյալ:

Ճաղիկ-Ճաղիկ դու բույրյան, Կանուրջ հուստ փրկության, Հանի՞ցից զմեզ դու բարձրյալ, Հո՛ս անուրջք ես բույրյալ:

ՏԵՂԵՐԻ ՎԱՆՈՒՄ

Ուզում եմ երգով սիրս ընծայել Տեղերի վանի սուրբ Աստվածամոր, Սուներ ձե՛նձից սեցած դասերի Ու երկին՛ ձգտող կամարների ջակ:

Շարակաների, շաղ ու զանձերի Երգով եմ ուզում երկին բարձրանալ ես ի՛նձ երգի մեջ ուզում եմ դձել Ի՛նձ ողջ եղություն ու անձանալ: Ի՛նչ զգլխիչ է լինել հանդիման

Կյանքի Արարչին այս սուրբ ճանարան, Թըրափել այստեղ փառի ցեցոցին, Մանկանա, դարձվել ու դայաժառնալ:

ՈՒՍՈՒՑՎՈՐՆԵՐ ԽՈՐ ՎԻՐՈՒՊԻ

Տե՛ր ողորմե՛ա՛, Տե՛ր ողորմե՛ա՛, Տե՛ր ողորմե՛ա՛, Տե՛ր ողորմե՛ա՛, Տե՛ր ողորմե՛ա՛, Տե՛ր ողորմե՛ա՛:

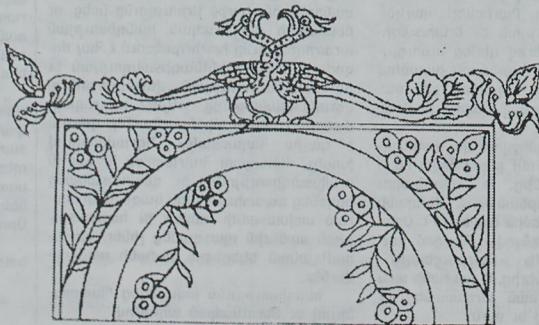
Ուխտավոր ենք հոր Վիրապի Բանին-վանին Տե՛ր Վիրապի, Աղոթանվե՛ր հայոց սուրբի Մեր հայրենյաց սե՛ր դասաղանի:

Մեր սուրբ նախնայան ուխտով լցված, Հայրենյաց վե՛ն փառավ՛ վառված Ե՛ս՛ Վարդանանց հրով աղայած, Ուխտավոր ենք լուսին փառաց:

Տե՛ր Գրիգոր հայր մեր սուրբ օրհնալ, Լուսավորիչ բարեբանյալ, Ազգիս Հայոց սե՛ր ու դասաղան Բարեխոս լե՛ր ես դասաղան:

Բույր և եղբայր հավասարյան, Որի՞ք գարնին Լուսավորյան Քայլերով կառ ուխտով լցյալ Փառ՛ սան՛ մե՛նք Սուրբ Երրորդության:

Տե՛ր ողորմե՛ա՛, Տե՛ր ողորմե՛ա՛, Շնորհի աւուրս մեզ ողորմե՛ա՛, Առ Տե՛ր Յիսուս լե՛ր բարեխոս Սուրբ Գրիգոր հայր ազգիս հայոց:

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ Ս. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԻ ՇԻՐԻՄԻՆ

Հունիսի 19-ին, հինգշաբթի օրը Նորին Մերոյուն Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը ուղեւորվեց Օճակում մասնակցելու Ս. Սահակի եւ Ս. Մաշտոցի մեծամասն ժողովուրդի հարգանքի արժանացման և հիշատակման օրը նվիրված ժողովուրդային համաժողովին: Մասնակցեցին Ս. Մաշտոցի մեծամասն ժողովուրդի անդամները, Ս. Մաշտոցի մեծամասն ժողովուրդի անդամները, Ս. Մաշտոցի մեծամասն ժողովուրդի անդամները, Ս. Մաշտոցի մեծամասն ժողովուրդի անդամները:

ժողովում ու զարգացում ապրեցին հայ մշակույթը, ճարտարապետությունը, երաժշտությունը:

Մերազանը շնորհակալություն հայտնեց Գարեգին Ա Կեհապատին, որի ջանքերով և վերակառուցվել է Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի դղձարանը, որը վերստին արժեքավորվել է այս օրը մեր կյանքում:

Այնուհետև հավասարապես եւ ուխտավոր ժողովուրդին, բոլոր ներկա գտնվողներին իր հայրադասական դասընթացի վրա հասնելու համար: Սուրբ նույնանունը ստեղծված գիրք մեր ժողովուրդին արժեքավոր է այն լույսի յես յառաջիկային մեր մայրենին, անաղարս յառաջիկային, ունկնդիր լինելու է հետեւել Մեսրոպ Մաշտոցի սուրբ կյանքին: Գիրք ստեղծվեց Աստուծոյ խոսքը բարգձմանը համար: Սուրբ նույնանունը ստեղծված գիրք մեր ժողովուրդին արժեքավոր է այն լույսի յես յառաջիկային մեր մայրենին, անաղարս յառաջիկային, ունկնդիր լինելու է հետեւել Մեսրոպ Մաշտոցի սուրբ կյանքին: Գիրք ստեղծվեց Աստուծոյ խոսքը բարգձմանը համար: Սուրբ նույնանունը ստեղծված գիրք մեր ժողովուրդին արժեքավոր է այն լույսի յես յառաջիկային մեր մայրենին, անաղարս յառաջիկային, ունկնդիր լինելու է հետեւել Մեսրոպ Մաշտոցի սուրբ կյանքին:

Մարտիրոսյանը ներկա էին Մարգարիտի մարգարե Հրաչյա Գրիգորյանը, Աստուծոյ կառուցման Կարեն Գեորգյանը, Արարիկի կառուցման Բարսեղ Հայրապետյանը, Մայր Աթոռի միաբաններ, հավասարապես ժողովուրդը՝ հոծ բազմությամբ:

Նե՛նք, որ այդ օրը մայր առավոտյան /ժամը 5:30-ին/ Ս. Էջմիածնից Տեր Հարությունի, նույնանունը ստեղծված գիրք մեր ժողովուրդին արժեքավոր է այն լույսի յես յառաջիկային մեր մայրենին, անաղարս յառաջիկային, ունկնդիր լինելու է հետեւել Մեսրոպ Մաշտոցի սուրբ կյանքին:

ուխտավորություն, ասաց. «Որքան քրիստոնեական 1700-ամյակի մեր փառապանք տոնն նախադասարարություն, այս ուխտավորությունն արժեքավոր է: Եթե Մեսրոպ Մաշտոցը գրեթե գյուտով չստեղծեր այն սիրուն սանդղակը, որ մեզ երկրից երկինք բարձրացրեց, ու Երկնավոր Հոր հետ մեր լեզվով, մեր գրեթե չկաղեր, աս հավանական է, ծովված ու կորսված լինեինք, եւ քանակ է, որ 1700-ամյակի օրինակ անաղարս ուխտավորները դե՛ս է Ս. Էջմիածնից ոսկի ելնեին եւ առաջին անգամ հենց Օճակում գտնվող սուրբ Գեորգիանը երթային»:

Թող Աստված ընդունի ուխտը, որը մեկնաբանելով այդ բոլոր հայ ուխտավորներին:

ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԱՌԱՔՅԱԼՆԵՐԻՑ ՄԻՆՉԵՒ ՄԵՐ ՕՐԵՐԸ

(Սկիզբը «Քրիստոնեայ Հայաստան» թիվ 1, 2, 4, 5, 6)

ԳՐԵՐԻ ԳՅՈՒՏԸ. Ս. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ ԵՒ Ս. ՍԱՐԱԿ ՊԱՐԹԵՒ

Ս. Գրիգոր Լուսավորչից հետո՝ Եւրոպայի մեկ դար քրիստոնեական դաստիարակման համար կատարվում էր հունարեն լեզուներով: ճիշտ է, ստեղծվել էր եկեղեցական բարգձմանց դաս, որն արարողությունների ժամանակ անմիջապես, բանավոր կերպով բարգձմանը էր բեմից հեռու խոսքերը, սակայն այն դեռեւս բավարար չէր:

Գրիգորի վերջին բավական բարդ իրավիճակ էր ստեղծվել Հայոց բազմավորության համար: Հայ ժողովուրդին տղանում էր դեռեւս կանխապես կորուստ եւ ուժացում: Այս այս դասընթացներում աստիճան էր գալիս երկու խոսքի գործիքներ՝ Մեսրոպ Մաշտոցի վարդապետը եւ Սահակ Պարթև կաթողիկոսը (387-439):

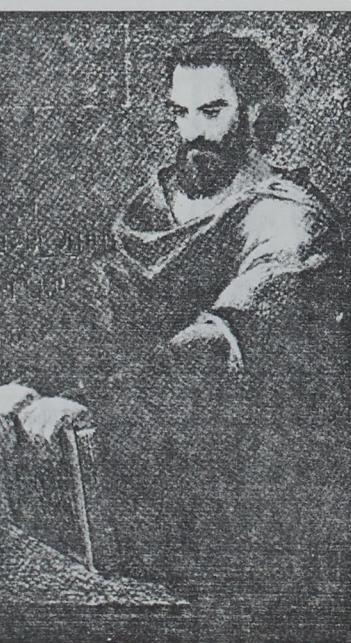
Հայոց ամենաերկարակյաց ու բազմադարյան հայրապետներից էր Սահակ Պարթևը, որը մինչև կաթողիկոս դասնալը փայլուն կրթություն էր ստացել, ամուսնացել էր, բայց կնոջը վաղ կորցնելուց հետո անցել էր ճգնաժամային կյանքի: Նրա արժանավորության արհեստը Հայոց դասընթացի մեջ որևէ մեծանակալից էին մշակութային առումով, նույնիսկ էլ դժվարին ու ողբերգական էին հարգական օրհանգրվանները, քանի որ հենց այդ օրհանգրվանում 428թ. Տեղի ունեցավ Արևալույսյաց հարսուության անկումը: Հայրենասեր կաթողիկոսն իրենից կախված ամեն ինչ արեց այդ կորուստը կանխելու համար: Ավանա հարգական կյանքի հորձանուցը մասն հայրապետը ողջ խորությամբ կրելով հարգազ ժողովուրդին բաժին հասած զվարթությունները՝ ինքն էլ վարչից կողմից հայապետն ու արտուրական դարձավ, սակայն միջև հանդես բերեց անասան կամ ու իմաստություն: Այս ամենով հանդերձ՝ Սահակ Պարթևի անունը նախ եւ առաջ կաղված է Մաշտոցի եւ հայ գրեթե գյուրի դարակազմիկ իրադարձության հետ:

Պաշտոն վարելուց, աղա զինվորական ծառայություն կատարելուց հետո 394-ին դարձել է վանական: Մաշտոցը Գողթն գավառում փառաբանվեց ընթացում առավել չափով գգուն էր հայազիր ու հայալեզու դղձարանի յառաջը: Եւ երբ հայերեն գրեթե ստեղծման իր մտադրության մասին հայտնում էր կաթողիկոս Սահակ Պարթևին, նա մեծ հավանությամբ էր ընդունում այդ գաղափարը: Կաթողիկոսն ու վարդապետն այս հարցում գտնում են մեկ այլ գործը գաղափարակից՝ ժամանակի բազմավոր Կամեաղուհին, եւ ձեռնարկում հայերեն գրեթե ստեղծման գործը: Միջազեք գնալուց, որոնում են իրից, որոշումներին ու ստեղծագործական սֆերայն աշխատանքից հետո Մեսրոպ Մաշտոցն ասվածային հայտնությամբ ստեղծում էր հայերեն այբուբենը՝ 405թ.:

Մաշտոցի գյուղը բախտորոշ նշանակություն էր ունենում հայ ժողովուրդի համար, նրան հնարավորություն էր ստանալ լիարժեք կերպով ուսուցանելու և մեկ այլ գործը գաղափարակից՝ ժամանակի բազմավոր Կամեաղուհին, եւ ձեռնարկում հայերեն գրեթե ստեղծման գործը: Միջազեք գնալուց, որոնում են իրից, որոշումներին ու ստեղծագործական սֆերայն աշխատանքից հետո Մեսրոպ Մաշտոցն ասվածային հայտնությամբ ստեղծում էր հայերեն այբուբենը՝ 405թ.:

Սահակ Պարթև կաթողիկոսի ու Կամեաղուհի արհայի անվերադարձ ազդեցությամբ Մեսրոպ Մաշտոցը վարդապետի անդամակն

հայազիր դղձարան բացելուց հետո բազմաթիվ այլ դղձարաններ էր բացում Հայաստանի գանազան վարդերում եւ երկրով մեկ ծավալում հայոց գրեթե ու մայրենիի ուսուցումը: Սահակ Պարթևն ու Մեսրոպ Մաշտոցն իրենց առավել

ուրիշ ու շնորհալի սաներին ուսման կատարելագործման նպատակով ուղարկում են Միջազեք, Հունաստան, Եգիպտոս: Սահակալից էր նաեւ մեծ լուսավորչի իր ծավալած բարգձմանական գործունեությունը: Այդ ուղղությամբ նրանց ու նրանց

սաներ՝ Հովհան Եկեղեցացու եւ Հովսեփ Պաղճազու, Եգիպտոսի ու Կորյունի գլխավոր գործը Աստվածաբանի բարգձմանությունն էր, որը բնագրի հարազատության ու անաղարս սուրբան շնորհակալ կոչվեց «բազուկի բարգձմանության»: Նույն օրհանգրվանները կաղվեցին Եկեղեցու հայրերի երկեր, կրոնափական գրքեր:

Գրեթե գյուրի անմիջապես հետեւեց հայ միջնադարյան գրականության ուկեղար: Ստեղծվեցին ասվածաբանական, մեկնողական, ջասագովական, հակաճանաչական, վարձաբանական, յուսմագիտական բազմաթիվ երկեր: Հենց Մեսրոպ Մաշտոցի ու Սահակ Պարթևի սաներից ու վերջիններիս սերնդակիցներից դուրս եկան բազմաթիվ շնորհալիներ, որոնց ստեղծումը մասնագրական ժառանգությունը այդ մշակույթի յարժանքն է: Այդ հեղինակներից են Կորյունը, Եգիպտոսի Կողբացին, Մովսէս Խորենացին, Եղիշեն, Ղազար Փարթեցին եւ ուրիշներ:

Մաշտոցի վարձագիր Կորյունի վկայությամբ՝ Մաշտոցը գրեթե (նշանագրեթե) հորինեց նաեւ վրացիների համար, ներկայացրեց Տեղի Բակուր բազմաթիվ ու Մովսէս Եղիպտոսյանին, որոնք հանձն առան դրանք գործարդելու և ստեղծեցին վրացագիր դղձարաններ: Նույնիսկ արեց նաեւ աղվանների համար, ստեղծեց գրեթե գործարդել սվեց Արավաղ բազմաթիվ ու Երեմիա Եղիպտոսյանի միջոցով:

Ծերունագար Սահակ հայրապետը մահանում է 439թ. եւ թաղվում Աւսիաքսում: Դրանից հետո Մեսրոպ Մաշտոցն աղրում է եւս կոչ արի, այդ ընթացում վարելով նաեւ կաթողիկոսություն գործեր: 440-ին իր մահկանանուն է կնքում նաեւ Երեմիա Մաշտոցի եւ իր աշակերտ Կասան Ամասունու կողմից հորին հանձնված Օճակում:

Հայ Եկեղեցին ըստ արժանույն գնահատելով Մեսրոպ Մաշտոցի եւ Սահակ Պարթևի հոգեղև սիրաները՝ նրանց դասել է սրբերի արգ: Կ. Բ.

ՀՐԱՏԱՐԱԿԿՈՒՄ Ե ԱՌԱՋԻՆ ԱՆՊԱՏ

ԽՐԻՍՅԱՆ ՀԱՅՐԻԿԻ ԶԵՌԱԳՐԵՐԻՅ ՄԻ ԷՅ

Չայ ժողովրդի հոգեւոր առաջնորդների առաջնորդը զարդարում է մեր անցյալի վառ դեմքերից մեկի՝ կարողիկոս Խրիսյան Չայրիկի անունը: Մեծ հայրենասերն իր ավանդը է բողոք ոչ միայն հայ ժողովրդի դասնորոշյալ, եկեղեցական եւ հասարակական կյանքում, այլեւ նրա գրական-ձեռագրային աշխատում:

Եթե նորա դրօշակ լոյս «ճառագուրին» կը կրէ, եւ էլ այդ դրօշակին սիրահար եմ:

Մեծն Յիսկոն սիեզերին բանաստեղծն է, նորա բարձրաբոյ շիրջն

եւ իմ աղաղակ խոռովելով կը խոռովեն:

Անասիկ այս աղաղակը իմ դասադասումս եղած է եւ առ այս քր զանգահմ, քր վճաճան, քր զայրանամ, դարձեալ ինձ համար համբերել յարժ է: Աւետարանն է Յիկոյի խոսքերը ինձ ստիպանք կը հիմարիմ: Եւ լաւ կը հասկընամ նորա վճազին մը մուտքը, զի ոգին ոգոյն է սիրճ արժի հեջ խոսիլ:

Աւետարանից դասօճեայ լինելով՝ կը զննիմ արդարութեան եւ ճեմարութեան նախասկիներ: Աւետարանի սր, ժողովրդին սր զիս ի սղանդ կը վարէ: Մտա համար բճանմիներս կըսիրեմ սրսով, բող ճուր ասէն, ի վերջոյ սր կը յարթահարէ:

Կասեմ, քր իոյ Յիկոն միադեմութեան բճանի է, եւ մի՞ք իր կրթութեան ինքնիշխանութեան դէմ զինեալ հակառակ չէ: Եւ ընդհանուրին եւ ժողովրդին օգակար օրէնը զլիսու վերայ բարձրութեան կը յարգեմ: Այլ փորձառական ճեմարութեան վերահաստ լինելով՝ թերի օրէնը յախանալու մասեմ չեմ ուզեր: Վերանորոնքն աղաղակեցի եւ հարաւեն իջալ: ասանամարութեան սուս նախնամուրները մաս դրին հոսս է մոտեցից: Խնդիրը ցաս յարգ է: Խառնակեցից, այլարանեցից, անյախաղէս չարաբանեցից, ընդ մի այլ խօսեցան ու դաշեցան, քր կերպար ասանամարութիւնը չի կերպարներ, այլ խոյառ կը զննեն եւ այլն:

Տա՛ր իմ այս նուազ ծայր Յիկոյին, ով թարգման, եւ ասա՛, եւ յղեմը կը յարկու ետիկոյն չեմ, այլ նորա ասակերակներն են: Շատ էր ինձ, քր իր նկարած լուսափայլ յատկութիւն սուտ լինի, միայն կը յարգեմ, քր սրժ կը կրով ունիմ նորա չափ: Եւ էլ հայ ժամկուտանները հոգացի, եւ այնպէս, որ եւ էլ մի կարօս ժամկուտան դարձալ: Աս Յիկոյին եւ նորա մեծ մի յարբարական հասոյազան արձագանք յիսի սամ զուգակընելով քր եւ մի վճահար ոգի են:

առաջ երկնից անուրուրին եւ երկրից ընդառնակութիւն իրեւ առաջաւել կը բազոյն, որոյ վրայ կը քրի եւ կը յիսէ այդ ազաս հանճար ու կը ճանն հիացեալ: այլ եւ՛ իմ փոքրիկ աշխարհին, փոքրիկ ժողովրդին փոքրիկ աւելումն են: Իմ երգերում ապարդը հայրենաց ինն ու նոր ւերակներ են, որոնց վերայ մերին ծայնով, լոնեայն կողքան անմխիթար: Յիկոն երջանիկ է, նորա վսեմ ճակտին վերայ Ֆրանսայի ազատութեան առջ կը զիս յայտն, իսկ իմ զուլիս եւ նկատ սուտերանման է, եւ ճեմիս մէկ կը քոսափեմ Չայասանի խաւար: Իմ հայրենացս որոյն զիս Արժիս ասացին: Եւ բարձրն է վերուս կը ճեմանմ հայրենացս ցիրուցան բեկորները, ուր խաւարը կը սիրաղեմ: Ո՛հ, որչափ դժուարին է մուրին դէմ կողմի, լոյսի ճառագայթով զանի փարսել: Լոյսին գրք փոքրիկ ճուղ մի արա՛ծելու մասօճան սասնածն են այս է իմ կոյնում: Լոյս կը զարկանք միւս, զի գիտեմ, քր լոյսն է միայն փրկութիւն: Բայց անճանա՛նք ու դարու յայտնում լոյս կակնկալով ինն: Լոյսի զօրութիւնը մարդու աղիկար կարօտութեան հեճ կը քոսեմ:

Մտերն ներկայացվող արխիվային մատուցող Խրիսյան Չայրիկի հոգեւոր աշխարհի մի փոքրիկ արձանագրումն է, ուր արձայնակն են քր՛ մտահոգութիւնը սեփական ժողովրդի անասան հոգեւորի նկատմամբ, քր՛ մեծ ազգերի հանդեպ ալիվկող զգացումները:

Այս գեղեցիկ ծնրը՝ նվիրված Ֆրանսիայի հանճարեղ գրող Վիկտոր Գյուգոյի թարգմանից, դաժողանում է Գրականութեան եւ արվեստի բանգարանում Խրիսյան Չայրիկի անունը կրող արխիվային ֆոնդում:

Ս. ԵՐԻՄՈՒՅԱՆ

ԽՐԻՍՅԱՆ

ԱՌ ԹԱՐԳԱՆՆԵՐ ԶԻՒԿՈՅԻ ՄՐՏԱՎԻՇԵՅ ՀԱՌԱՉԱՆԱՅ

Յիկոյի վճառային յատկերը հայացի ճարտարութեան գրով ի նկար հանելով կը ճեմ եւ ի ճեմարան հայ ժողովրդին դասակալելով քր կրթիւնն են նոյն նմանակութեան ուղեւերում բաճանող եղած է: Բայց ով են եւ, ով է Յիկոն, մի՛ հանճար: նորա անուն արքեր, իմ անուն արքեր, նորա հայրենի մեծ Ֆրանսան է, եւ իմ փոքրիկ Չայասան, նա՛ ազատութեան ծնունդն, եւ՛ սրկութեան, նա՛ արդարական աշխարհի ազատութեան ծնունդ, եւ՛ Աւետարանի խոնարհ մասօճեայ, նա՛ հանճարեղ ծով է, եւ անճով լճակ մի են: նորա վճեքը իր համար արված են, այլ իմ վիճերս յարտութիւն են, այսուս մեք վիճակ ու կեանքը բողոքովից զանգան են: Բայց համաճարային ընկերութեան մեջ զինուորակից են իրաւո:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ԱՍԱՅԵԼ Ե

«ՀԱԻԱՏԱՍԷ» ԹԵՐԹԸ ՍԱՆԿՏ-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՅ

Սանկտ-Պետերբուրգի հայ եկեղեցական համայնքի «Հասանմ» /«Վերուր»/ երկնիկան 12 էջանց երկամսյա յարբարերը լոյս է ճեմում 1993-ի վիճարից /խմբագրակազմ՝ Արմեն Մերուճանյան, Կանադա

Գրիգորյան, Հոփիսիմե Ջանկուղայան եւ այլ/՝ Ասագվել են քերթի հունկար-փեճար, մարտիկ համարները:

Ե.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա Անճայն Չայր Չայրաթեփ զակակակ մասգան, համայնքի հոգեւոր հովիվ է: Եզարա արդ.Ներսիսյանի խոսքը՝ եղեծի գոհերի հիւսանքին, համայնքի կյանքի ժամանակագրութիւն, լուրէր Չայասանից, Չայ եկեղեցու տները, մասնութիւն /Ազգայնական ճեմարանը/, անճարութեան /Ռուսորոյնիկը/ եւ Չայասանը, հայոց լեզվի դասընթաց /Գրում է որո՛ք. Պետրոս Բեղիկյանը/, բանաստեղծութիւններ, ժամանց, հայաստանի յիսկներ,՝ սիսայ յայտնի են ընդգրկված նյութերի քրջանակը:

«Հասանմը» կոչված է Իխսոնական եւ հայեցի դասխարակութեանը, մի բան, որ արվում է մասան ու մասախանասու վերաբերմունքով:

«ԲՈՒՐԱՍԱՆ» ՀԱՆԴԵՍԸ ԿԱՆԱԴԱՅԻՅ

Խմբագրութիւնն սսացել է Մոնրեալի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու «Բուրասան» կրճարայնական,

28 էջանց երկամսյալում տեղ են գտել տեղեկակակակ, բարոյախոսակակ, ճանաչողակակ, մասնակակ, բանասիրակակ, կենսագրակակ եւ այլ բնույթի հեճարբարակակ նյութեր: Այն ունի նաեւ «Նստակակին» բաժինը, համայնքային եւ թեմական կյանքի տեղեկանք: Այստեղ մի հարողարգոյթարք ծանուցում է, որ փեճարիկ Մոնրեալում ստեղծվել է «Գանասայի կանանց Չամասիկակակ Միութիւն», որի հիմնական նպատակներն են՝ «ազգային արժեքները փոխանցել յարող սերունդներուն, կայտը հասանք քր հայկական եւ քր հայկական կանանց կազմակերպութիւններուն հեճ, ինչուս նաեւ Չայասանի եւ Արցախի կանանց կազմակերպութիւններուն հեճ...»:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇՅԱՆԻ ԱՂՈԹԱՏՈՒՆԸ

1911 թվականի ապրիլի 19-ին Սանկտ-Պետերբուրգում հանկարծանա հեղավ հայ մեծ բարերար, խոճոր նավարարութեանը Ալեքսանդր Մանրաշյանը: Սանկտ-Պետերբուրգից հանգուցյալի դին հայ համայնքի կողմից հասուկ կազմող տեղափոխվեց Թիֆլիս եւ քաղվեց Վանքի Մայր եկեղեցու տարածմուն գտնվող նրա սեփական աղոթասրահը:

Անցան տարիներ: Վրա հասավ սալիկյան անլոր բռնութիւնների ժամանակաշրջանը: Ժողովուրդների համար չարիք դարձան Բերիան Թիֆլիսում հիմնասահակ ոչնչացրեց թագաւորիկ հայկական եկեղեցիներ, այդ թվում նաեւ Վանքի Մայր եկեղեցին, Մանրաշյանի աղոթասրահը, Ալեքիս Դուկայայանի թագաւորանը եւ նճանակոր հայոց գերեզմանասրահը, որտեղ թաղված էին Վիրասուրբ թեմի առաջնորդներ ու թագաւորիկ հոգեւորականներ, ռուսական բանակի նճանակոր հայ զորավարներ, հասարակական գործիչներ մեծախառուսներ, Մանրաշյանի կիներ եւ այլ անճիներ:

Այսօրվա դեռ հիշում են Վանքի քաղում վեր խոյացած Մանրաշյանի գեղաւեճ աղոթասրահը, որն արդէն 60 տարի է, ինչ գոյութիւն չունի, փոճիացավ «30-ականներ» ճոճակաւնցում: Ճարտարապետական ինճաստիղ

այս կորողը մոռացութեան կորստից փրկելու միտքը տարիներ ցառունակ հանգուց չէր տալիս ինճ: Եւ վերջապէս 1995 թվականի հոկտեմբերից սկսած, մասամբ հիւճողութեամբ, մասամբ էլ այն օրերի լուսանկարներով, լծկեցի մասնաղացումս իրագործելու ախաւսանքին եւ ստեղծեցի Մանրաշյանի աղոթասրահ մանրակերտ: Թող վառ մնա քարի իկուսակը թագաւորան ու հայրենասր բարերարի:

Խոյաշյան Գ.Ե.Ռ.Պ.Յ.Գ.Ե.

ԵԶՆԻԿ ԿՈՂԱՅՈՒՆ ԽՐԱՅԵՐԻՅ

Եթէ մեկը բեզանից խնդում է, եւ տալիս եւ, ճնորհակալ եղիր Ասճուց, որովիտես դու ավելի քակեցիր, քան խնդողը:

Ասված ինչ ճնորհներ որ տալիս է բեզ, կարիքավորներ ի յեճերի համար ճառայեցում, որ ճնորհներն աղոթողի յեճ առասանում, եւ դու փառալորդես:

Լալ է մաբուր մտով ճեղ, քան յիղծ մտով աղոթել: Ոչ ոքի մի՛ սրճանցնիր ու ոչ ոքից մի՛ սրճիր:

Մխալված աւակերտի վրա մի թարկանա, որովիտես եք վանդն իր կամով չի հիվանդանում:

Խրաշի յուսրվակով թույն մի՛ թափիր կրճակցիղ վրա Փափկակեցութիւն ու հանգիստն աշիր:

Եթէ անարճանին ինչուս յեճն է չես կճամբում, մի լինիր ուսուցի:

Ուսուցչին սուրբ վարքն է քաջալիքս դարճում:

Մի՛ սիրիր ուտելիների եւ ըմպելիների հազողող, եթէ ոչ մարմնիդ կորճանես դոճոնկութեան քաղաք ու սասանայի անճոց:

Ով ասում է քարեղաթեփն եւ սիրում է անքարեփն միտնումս չարիքն է գործում:

Ով զարնարը հանգիստ է մնում, ճնոռանը սովից ու սարնանանիքները սասուկ է:

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆ
Կրճակակ, ճակութային, լրասվակակ երկարաթարթեր
Յիմնադիր՝ Մայր Արքու Սուրբ Էջմիածին
Չրասարակի՝ Ս. Էջմիածին Քրիստոնեական դասխարակութեան եւ
խարջութեան կենտրոն
Խմբագիր՝ Կարեն Մաբուրայան
Գրանցման վկայական՝ 624
Խմբագրութեան հասցեն՝ Խաղաք Վարաճաղաս, Ս. Գայանե եկեղեցի,
Քրիստոնեական դասխարակութեան եւ խարջութեան կենտրոն
հեռախոս՝ (8+259) 56780, երեսնամբ՝ 563902
Տղաղրում է «Ասարիկ հայեցից» հրատարակչության տղարանում երեսն,
Չանդեմոնութեան իրադարձակ, Չայասանի Ազգային յուսկերասրահ,
հեռախոս 582703
Սուրաղրված է տղաղրութեան 26.06.97
Տղախանակը՝ 1500
Գիղը՝ 50 դրամ: